

F. t. beslutn. vedr. en bæredygtighedsvurdering i lovforslag

Beslutningsforslag nr. B 45. Fremsat den 9. oktober 2001 af Hans Christian Schmidt (V), Kim Andersen (V), Helga Moos (V), Bodil Thrane (V), Jens Vibjerg (V), Jørgen Winther (V), Henriette Kjær (KF), Eva Møller (KF), Gitte Seeberg (KF), Svend Aage Fauereholdt (DF), Aase D. Madsen (DF) og Ebbe Kalnæs (CD)

Forslag til folketingsbeslutning

om indførelse af en bæredygtighedsvurdering i lovforslag

Folketinget opfordrer regeringen til at indføre en bæredygtighedsvurdering i lovforslag og i handlingsplaner, der har miljømæssige konsekvenser, således at de samlede samfundsmæssige

konsekvenser – herunder de miljømæssige, de økonomiske, de sociale og de beskæftigelsesmæssige konsekvenser – vurderes, før lovforslagene fremsættes i Folketinget.

Bemærkninger til forslaget

Dette beslutningsforslag er en genfremsættelse af beslutningsforslag nr. B 71 fra folketingsåret 1999-2000, se Folketingstidende, forhandlingerne s. 6908 og 7639, tillæg A s. 4755 og 4757 og tillæg B s. 696, samt beslutningsforslag nr. B 84 fra folketingsåret 2000-01, se Folketingstidende 2001-01, forhandlingerne s. 5142 og 6988, tillæg A s. 3567 og 3569 og tillæg B s. 857.

Beslutningsforslaget har overordnet til hensigt at sikre, at lovforslag og handlingsplaner søger at fremme et bæredygtigt samfund. Det vil i praksis kræve en række vurderinger af de forslag, der fremsættes i Folketinget.

Ved FN-mødet for miljø og udvikling (UNGASS) i 1997 blev medlemslandene opfordret til at udarbejde en national strategi for bæredygtig udvikling. Regeringen vil først i år 2002 fremsætte en sådan strategi. Forslagsstillerne mener imidlertid, at det haster med at implementere en bæredygtighedsvurdering i lovgivningen, fordi omfanget af lovgivningen gør det nødvendigt at foretage en helhedsvurdering af effekterne af lovene. Derfor fremsættes forslaget om bæredygtighedsvurdering nu.

Baggrunden for forslaget er princippet om bæredygtighed, som det blev formuleret i Brundtlandrapporten i 1987. Her defineres en bæredygtig udvikling som en udvikling, der »opfylder de nuværende behov uden at bringe fremtidige generationers muligheder for at opfylde deres behov i fare.«

Bæredygtighed er således dybest set et spørgsmål om fordeling mellem generationer. I hvor høj grad der skal tages hensyn til kommende generationer, er således et etisk og politisk spørgsmål, som beslutningstagerne skal tage højde for, når lovgivningen udformes. Derfor skal bæredygtigheden af lovforslag indgående vurderes, inden lovforslagene fremsættes.

Siden Brundtlandrapporten har der været en tendens til alene at tillægge begrebet bæredygtighed en

miljømæssig dimension. Kravet til bæredygtighed har alene været, om udviklingen var miljømæssigt bæredygtig – uden skelen til samfundsudviklingen i øvrigt.

Forslagsstillerne tilgang til bæredygtighedsbegrebet er imidlertid ikke alene miljømæssig. Forslagsstillerne mener, at udviklingen også skal være samfundsmæssigt bæredygtig. Derfor skal der ske en afvejning mellem forskellige miljøproblemer indbyrdes og mellem miljø og andre forhold, der er væsentlige for velfærden. En sådan tilgang er i overensstemmelse med både regeringens¹⁾ og Brundtlandkommissionens definition af bæredygtighed, hvor naturhensynet kun er et blandt flere elementer i en bæredygtig udvikling. Om en udvikling er bæredygtig, afgøres ved at se på samtlige de værdier, der bringes videre til de kommende generationer.

For at afgøre, om en udvikling er bæredygtig, er det nødvendigt at »operationalisere« begrebet. Hidtil har bæredygtighedsbegrebet kun marginalt været omsat til praktiske politiske tiltag, og det er langt fra sket metodisk og systematisk. Dette beslutningsforslag har til formål at indarbejde bæredygtighedsbegrebet i lovforslag, således at de samlede samfundsmæssige konsekvenser, herunder de miljømæssige, økonomiske, sociale og beskæftigelsesmæssige konsekvenser, systematisk vurderes, før et lovforslag fremsættes i Folketinget.

Med henblik på at operationalisere begrebet om bæredygtighed peger OECD på nedenstående indikatorer som mulige indikatorer for en bæredygtig udvikling²⁾:

Økonomiske indikatorer

- Økonomisk udvikling: Bruttonationalproduktet (BNP) og nettonationalindkomsten
- Opsparingsrate
- Produktivitet
- Finansiell status: Udlandsgæld i forhold til BNP og statsgæld i forhold til BNP

¹⁾ Miljøvurdering af finanslovforslaget for 2000, s. 6-7.

²⁾ Miljøvurdering af finanslovforslaget for 2000, s. 22.

Sociale indikatorer

- Arbejdsløshed
- Uddannelsesniveau
- Sundhedstilstand
- Indkomstfordeling og fattigdom

Miljømæssige indikatorer

- Klimaændringer
- Luftforurening
- Biodiversitet
- Vandressourcer
- Skovressourcer
- Fiskeressourcer

Det er således muligt at beskrive en bæredygtig samfundsudvikling ud fra en række af de ovennævnte indikatorer.

Regeringen udgiver i forbindelse med finansloven en såkaldt »miljøvurdering«. Denne er dog ikke dybtgående nok. Den kan ikke betegnes som en konsekvensvurdering, men mere som en beskrivelse af tilstanden af miljøet i Danmark.

Regeringen anbefaler endvidere, at lovforslag miljøvurderes, såfremt lovforslaget skønnes at have væsentlige miljømæssige konsekvenser. Dette er dog heller ikke tilstrækkeligt. Forslag, der har miljømæssige konsekvenser, skal fremover også rumme en vurdering og konsekvensberegning af de ovenfor nævnte forhold. I forbindelse med Vandmiljøplan II blev der f.eks. aldrig lavet en sådan samlet vurdering ud fra principperne om en bæredygtig udvikling. Var dette sket, havde denne plan måske fået en mere gavnlig virkning på miljøet.

En bæredygtighedsvurdering skal for det første indeholde en beskrivelse af de konsekvenser, som forslaget vil få på miljøområdet. Vurderingen skal derudover også indeholde en række forslag til alternativer.

For det andet skal den indeholde en økonomisk vurdering, der beskriver de økonomiske konsekvenser af de forskellige muligheder i miljøvurderingen. I den økonomiske vurdering beskrives de økonomiske konsekvenser både for den offentlige sektor, for industrien, for forskellige erhverv og for husholdningerne. I den økonomiske vurdering inddrages også spørgsmålet om afgifter og gebyrer på miljøområdet. Endelig bør et givet forslag indeholde en række mål set i forhold til de økonomiske konsekvenser, således at Folketinget vil kunne vurdere, hvorledes der opnås mest miljø for pengene.

For det tredje skal også de sociale og beskæftigelsesmæssige konsekvenser af de enkelte forslag belyses, således at følgerne af forslaget for ledigheden og arbejdsstyrken inden for de relevante erhverv beregnes. Derved vil også de produktionsmæssige og sundhedsmæssige konsekvenser skulle belyses.

Intet lovforslag, der har miljømæssige konsekvenser, skal kunne vedtages, før der er foretaget en samlet vurdering og prioritering af indsatsen. I denne prioritering kan også indgå forhold uden for Danmark, idet den mest bæredygtige løsning kunne være at finde i initiativer i Østeuropa eller ulande (jf. joint implementation).

Det økonomiske Råd skriver i sin rapport om bæredygtighed (efteråret 1998), at det er muligt at konstruere bæredygtighedsmål for et enkelt land, især fordi mange af de indgreb, der er nødvendige for at sikre global bæredygtighed, må foretages af de nationale regeringer. Der er således efter forslagsstillernes mening ikke internationalt set hindringer for, at Danmark implementerer begrebet på nationalt plan.

Ved at implementere en bæredygtighedsvurdering konsekvent i lovgivningsarbejdet er grundlaget lagt for en bæredygtig udvikling i Danmark, sådan som Brundtlandrapporten definerer begrebet.

Skriftlig fremsættelse

Hans Christian Schmidt (V):

Som ordfører for forslagsstillerne tillader jeg mig herved at fremsætte:

Forslag til folketingsbeslutning om indførelse af en bæredygtighedsvurdering i lovforslag.
(Beslutningsforslag nr. B 45).

Jeg henviser i øvrigt til de bemærkninger, der ledsager forslaget, og anbefaler det til Tingets velvillige behandling.